

Duše měst. Mají města duši?

Města mají duši a ducha a my v nich žijeme, aniž bychom si to obvykle uvědomovali. A přítom duši měst vnímáme a jsme s ní v neustálém kontaktu, ona k nám promlouvá a my ji spoluvytváříme – a nevíme o tom!

Nepřipouštíme si to. Nechceme o tom raději vědět. Neboť kdybychom o tom věděli, kdybychom si to připustili, cožpak bychom se k městům mohli chovat tak, jak se k nim chováme? Cožpak bychom je mohli rozřezávat novými a novými dopravními „tepnami“, zalévat jejich tělo asfaltem a betonem, pokrývat ho dalšími a dalšími stavbami, cožpak bychom mohli kácet jeho živé stromy? A mohli bychom připustit, aby města vyhrézávala do okolní krajiny, aby bujela zhoubnými nádory, aby jejich orgány odumíraly, aby jejich srdce krvácela, aby města hynula. Vždyť bychom si pak museli připustit, že tím zhoubnému bujení podléháme i my sami, že i my sami umíráme! Že nákupní a zábavní centra s obřími parkovišti, plazí-cími se za branami měst, jsou hnisajícími vředy na naší vlastní kůži...

My lidé ve městech žijeme, dýcháme s nimi, a města žijí v nás a dýchají skrze nás. Má-li být naše soužití, naše symbióza vůbec možná, měli bychom městům věnovat pozornost, nejen jejich tělu, ale i duši a duchu.

*Tak píše Radomil Hradil v úvodu své knihy **DUŠE MĚST** (vydalo ji nakladatelství Fabula, Prátelství 1370, 753 01 Hranice, e-mail: fabula.jank@worldonline.cz, www.fabula.cz). Autor se vydal do 12 českých a moravských měst, aby v nich pátral po jejich duši, animě loci. Cestu za duši měst ovšem začíná v jižní Francii, u posvátného pramene v Nimes. Kniha je na křídovém papíře vyzdobena řadou barevných fotografií. Ze závěrečné části pokračujeme obecnou úvahou o duši měst.*

Jak můžeme překročit práh tohoto světa a vstoupit do světa podstat, do duše místa i města? Odpověď je podle mě prostá: **naladit se, ztížit a otevřít, vytvořit v sobě prostor vyplněný otázkou, očekáváním, ale zároveň neusilováním, odevzdáním se tomu, co chce přijít a vyslovit se.** V žádném případě netvrdím, že to je moje metoda; taktó postupovali různí mystikové od pradávna, a já osobně jsem se této metodě učil zejména na seminářích Marko Pogačnika a Any Pogačnikové, jichž jsem se v posledních deseti letech pravidelně účastnil, ale také na jiných geomantických setkáních. Hlavně jsem se ovšem při všech těch akcích naučil důvěřovat svým vjemům, obrazům, které se vynořují a které vypovídají právě o vnitřním životě jevů, o duši míst.

Především musíme brát vážně města jako partnery nadané duši a duchem; proto chci-li se s městem seznámit, vyhledám vhodné místo a bytosti města

se v duchu představím a sdělím jí svůj záměr – jakožto prosbu o to, aby se mi odhalila. Takovým vhodným místem přitom může být patrně kterékoli místo ve městě; já osobně dávám přednost náměstím, blízkosti kostelů apod., prostě sakrálním jádrům, kde jako by město mělo své ohnisko. Je zbytečné dodávat, že po vzájemném setkání s městem se sluší poděkovat a rozloučit se. Je to zvláštní, ale když to udělám a když se nějakým městem zabývám tak důkladně, jak tomu bylo při psaní této knihy, města jako by ve mně ožívala, cítím je v sobě, a vytvoří se vztah, jaký míváme s jiným člověkem; vznikne něco jako vzájemnost, která je možná jen u dvou bytostí majících duši a ducha. Přál bych vám, abyste ji také mohli prožívat.

V knize mi šlo o to ukázat, že je to možné, že je možné se s městy sblížit – a zamílovat si je. A kdo skutečně miluje, ten neublíží, ten respektuje a dává prostor.

Láska je výsledkem tohoto procesu poznání, zároveň však – jakkoli paradoxně to zní – jeho předpokladem: jen s úctou a láskou se můžeme otevřít tak, aby bylo možné skutečně poznání podstaty. Kdo poznává jen chladným rozumem, nemůže poznat nic než povrch jevů – a ten je konečnou klamem.

Samozřejmě, že kdo miluje města, klade si také otázku, jak jim může prospívat, co pro ně může udělat. Avšak kdo skutečně miluje, ten nebude mít nouzi o inspiraci a odkryje v sobě nevyčerpatelný zdroj kreativity ve své nápomoci městům a místům. **Již jen toto otevření se bytosti města, upřímný zájem o ni bude působit blahodárně – na ni i na zajímavějšího se člověka.** Už jen takový příklon v duchu působí a přináší harmonii. Ale konat lze – a je to i třeba – samozřejmě také ve hmotě.

Za zvláště důležitou přitom právě v městském prostoru považuji ochranu zeleně obecně a stromů zvláště, neboť stromy jsou významnou součástí duše měst, jejichmi údy a smyslovými orgány, bez nichž je tato duše chromá, slepá a hluchá. Když dnes vidím, jak se mnohé radnice v krátkozraké honbě za zisky chovají ke stromům, říkám si, že by byla nutná zvýšená ostražitost a aktivita nás ostatních lidských obyvatel měst: měli bychom si stromy vzít za své a třeba i vlastními těly je chránit před zmračením nebo úplnou likvidací.

Tam, kde roste strom, nemá co dělat žádný beton ani asfalt. Stromy jsou svaté a měly by být pro naše chamtivé ruce nedotknutelné.

A druhou zvláště citlivou součástí měst jsou řeky. Původně byly nositelkami života a dávaly městům vůbec vzniknout, dnes jsou uzavřeny v kanálech kdesi na periferii, kde nuzně strádají. Jenže vše, co učiníme řekám a vodě, se nám mnohonásobně vrátí; v dobrém i zlém.

Málokdo si dnes uvědomuje, že vody v řekách ubývá – sice pomalu, ale za uplynulých několik století významně. Zatímco kdysi, na konci 1. nebo začátku 2. tisíciletí po Kr., u nás nejprve tvrže a později města vznikaly u brodů přes mohutné toky, dnes jsou z těchto řek mnohdy bědné stružky, které by člověk přešel jen s ohrnutými nohavicemi. Z řek se staly říčky – připomeňme jen Litavku, která se ještě v 19. století jmenovala Litava jakožto lita řeka – a z říček potoky, například z bývalé Litavky dnešní Příbramský potok. – S úbytkem vody ubývá také i života... A vody samozřejmě ubývá nejen v řekách, ty jsou jen obrazem skrytějšího dění, ale jsou to také a především prameny. Například svatohorský svatý pramen je dnes vyschlý, ale voda se rychle ztrácí třeba i z berounského pramene U Boží vody. A není divu, že je vody čím dál méně: s každým kouskem půdy pokrytým asfaltem či betonem ztrácíme plochu, kde by voda z deště zasákla do země; místo toho rychle odteče kanalizací do řek a jejich narovnanými koryty pryč z krajiny. **Orná půda decimovaná desítky let agrochemikáliemi a těžkou mechanizací ztrácí humus, a tím schopnost udržovat v sobě vodu.** A jak na hrozící sucho reagují vodohospodáři z ministerstva zemědělství? Vytipovali v naší zemi 169 nových lokalit, na nichž chtějí vybudovat vodní nádrže, aby vodu zadrželi v krajině. A vůbec jim nedochází, že toto typicky mužské řešení bude dalším znásilněním vody a krajiny, které celý problém jen ještě prohloubí. Chtějí pomocí betonu zadržet vodu, která už v krajině – mimo jiné kvůli betonu – dávno není...

V knize jsem chtěl také ukázat, že krajina je božská a toto božství je ženského „pohlaví“. **Krajina je tělem Bohyně a její duše je Její duši.** To, jak se dnes chováme k ženskému principu, k silám ženství, se věrně odráží v našem zacházení s krajinou. Nebylo tomu tak vždy – to je zřejmé z dávného kultu Bohyně – a nemůže to tak ani navždy zůstat. Neboť **zahubíme-li ženství v nás, zahubíme sami sebe.**

Radomil Hradil